

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาอิทธิพลการค้าชายแดนที่มีต่อการพัฒนาภูมิภาค : กรณีศึกษาด้านช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษาบทบาทของการค้าชายแดนด้านช่องเม็ก ซึ่งจะวิเคราะห์ผลของการไหลเวียนสินค้าที่เกิดขึ้นในจังหวัดอุบลราชธานี และพิจารณาถึงศักยภาพของโครงข่ายในการขนส่งสินค้า

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัย โดยจะศึกษาถึงขอบเขตทางด้านเนื้อหา และขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ขอบเขตการวิจัย

3.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยอิทธิพลการค้าชายแดนที่มีต่อการพัฒนาภูมิภาค : กรณีศึกษาด้านช่องเม็กจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงภาพรวมของการค้าชายแดนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดอุบลราชธานี โดยพิจารณาจากบทบาทการค้าชายแดนของด่านช่องเม็ก ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเป็นด่านที่มีพรมแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทางพื้นดิน ในขณะที่ด่านชายแดนจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องข้ามแม่น้ำโขง และสามารถเชื่อมต่อกับกัมพูชาประชาธิปไตยได้ ทำให้ขนส่งสินค้าที่มีขนาดใหญ่ได้อย่างสะดวก ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับที่ 3 และนำเข้าสินค้าเป็นอันดับที่ 2 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และด่านช่องเม็กก็ยังคงเป็นด่านที่มีการนำเข้าไม้แปรรูปที่สำคัญ

นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงโครงข่ายการขนส่งสินค้า โดยทำการศึกษาเส้นทางการขนส่งสินค้าว่า สินค้าที่นำเข้ามาจากด่านช่องเม็กแล้วขนส่งไปยังพื้นที่ไหนบ้าง และสินค้าที่ส่งออกไปยังด่านช่องเม็กมีแหล่งผลิตหรือวัตถุดิบมาจากที่ไหน ด้วยรถอะไร และเส้นทางดังกล่าวนั้นมีปริมาณการจราจร รวมทั้งความกว้างของทางหลวงที่รถขนส่งสินค้าวิ่งผ่าน และศึกษาถึงผลอันเกิดจากการค้าชายแดนด้านช่องเม็กที่มีต่อจังหวัดอุบลราชธานี อันเนื่องมาจากการนำเข้าและ

ส่งออกสินค้าผ่านด่าน ซึ่งพิจารณาจากความเชื่อมโยงไปข้างหน้าและความเชื่อมโยงไปข้างหลัง (Forward and Backward Linkage) โดยความเชื่อมโยงไปข้างหน้าพิจารณาจากการนำเข้าสินค้า ซึ่งจะทำให้ทราบว่าสินค้าที่นำเข้ามาก่อให้เกิดกิจกรรมที่ต่อเนื่องอย่างไรบ้าง จากการนำเข้าวัตถุดิบ และความเชื่อมโยงไปข้างหลังพิจารณาจากการส่งออกสินค้า ซึ่งจะทำให้ทราบว่าแหล่งผลิตและวัตถุดิบในการผลิตสินค้าส่งออกมาจากแหล่งใด

3.1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

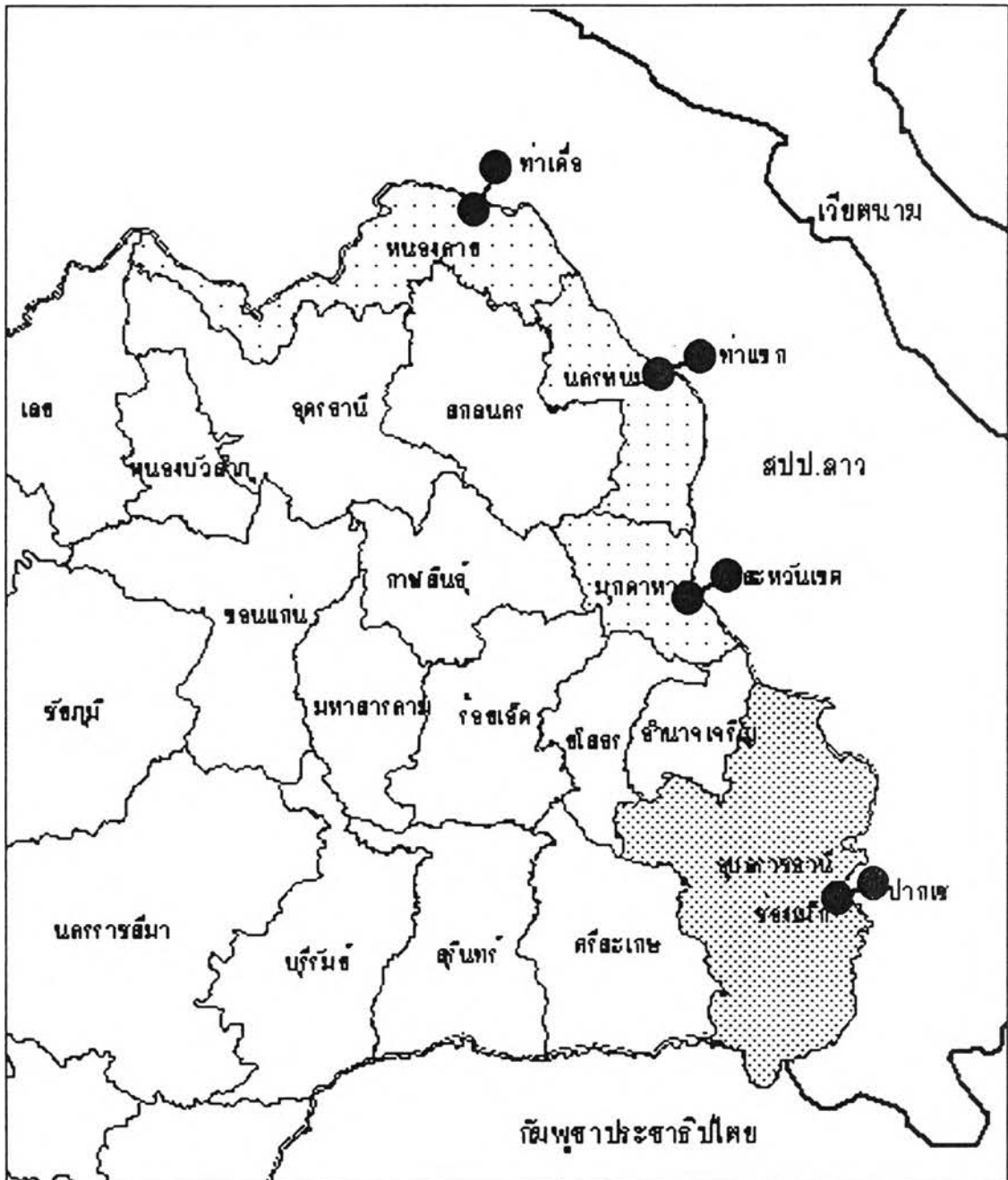
การศึกษาอิทธิพลของการค้าชายแดนด่านช่องเม็กที่มีต่อจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากการไหลเวียนของสินค้าชายแดน ในด้านการนำเข้าก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากสินค้าวัตถุดิบที่นำเข้ามา และในด้านการส่งออกก็ก่อให้เกิดการผลิตในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก รวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงาน นอกจากนี้โครงข่ายคมนาคมในการขนส่งสินค้า ก็ยังเป็นปัจจัยในการพิจารณาด้านการไหลเวียนของสินค้า

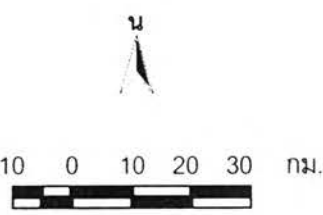
3.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ ผู้ประกอบการที่มีกิจการนำเข้าและส่งออกสินค้า ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30 ของผู้ประกอบการทั้งหมด พบว่าการออกแบบสอบถามได้ใช้ขนาดตัวอย่างซึ่งมีจำนวนมากกว่าขนาดตัวอย่างตามข้อเสนอแนะของ Michael J. Bruton (1975 : 53) ซึ่งกำหนดว่า ถ้าประชากรในพื้นที่น้อยกว่า 50,000 ราย ให้ใช้ขนาดตัวอย่างร้อยละ 20 ของประชากรในพื้นที่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

กลุ่มประชากรเป้าหมายแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) ผู้ประกอบการที่มีกิจการนำเข้าสินค้า ผู้ศึกษาได้ทำการสุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 30 ราย จากผู้ประกอบการที่มีกิจการนำเข้าสินค้าชายแดนประเภทต่าง ๆ จำนวนรวมทั้งสิ้น 98 ราย ประเภทสินค้าประกอบด้วย ไม้แปรรูปมากที่สุด มีจำนวนประมาณ 30 ราย และสินค้าประเภทอื่น ๆ อีกประมาณ 68 ราย (สอบถามจากเจ้าหน้าที่ศุลกากร) โดยประชากรตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำนวนร้อยละ 30 ของผู้ประกอบการทั้งหมด

<p>อิทธิพลการค้าชายแดนที่มีต่อการพัฒนาภูมิภาค : กรณีศึกษาด้านช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี</p>	 <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>
<p>แผนที่ 3.1 แสดง : พื้นที่ศึกษา</p> <p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ศึกษา จังหวัดชายแดน จุดผ่านแดน 	 <p>10 0 10 20 30 กม.</p>

2) ผู้ประกอบการที่มีกิจการส่งออกสินค้า ผู้ศึกษาได้ทำการสุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 30 ราย จากผู้ประกอบการที่มีกิจการส่งออกสินค้าชายแดนประเภทต่าง ๆ ประมาณ 102 ราย ประเภทสินค้าประกอบด้วย สินค้าอุปโภคบริโภค น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง ฯลฯ (สอบถามจากเจ้าหน้าที่ศุลกากร) ประชากรตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำนวนร้อยละ 30 ของผู้ประกอบการทั้งหมด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลสถิติ หนังสือ เอกสาร วารสาร จุลสาร บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ฯลฯ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านศุลกากร พิบูลมังสาหาร (ช่องเม็ก) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกรมทางหลวง

2) ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ประกอบการที่มีกิจการนำเข้าและส่งออกสินค้า ซึ่งโครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Closed – Ended Questions) และคำถามแบบปลายเปิด (Open – Ended Questions) รวมถึงการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ซึ่งคำถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ ระดับการศึกษา เงินทุน จดทะเบียน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ

- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไหลเวียนสินค้า ได้แก่ ประเภทสินค้า ต้นทางหรือปลายทางสินค้า พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้า ปริมาณสินค้า มูลค่าสินค้า ความถี่ในการนำสินค้าเข้า ระยะทางในการขนส่งสินค้า การกระจายตัวของสินค้า

การเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปสัมภาษณ์จริง (Pre Test) จำนวน 5 ชุด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ

เมื่อทำการสัมภาษณ์จริง ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุเคราะห์ข้อมูลจากทางภาควิชา รวมถึงการขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการนำเข้าและส่งออกสินค้าชายแดน โดยไปทำการสัมภาษณ์ที่ด่านศุลกากรพิบูลมังสาหาร (ช่องเม็ก)

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาอิทธิพลการค้าชายแดนที่มีต่อการพัฒนาภูมิภาค : กรณีศึกษาด้านช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี จะทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก โดยจะทำการเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่จริง เมื่อการเก็บข้อมูลภาคสนามเสร็จสิ้นลงแล้ว ผู้ศึกษาก็จะทำการตรวจสอบ รวบรวมข้อมูลในแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว มาทำการวิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ โดยนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่และการบรรยายเชิงพรรณนา ผู้ศึกษาได้ประมวลข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อหาผลของการไหลเวียนสินค้าแต่ละประเภท เมื่อทราบข้อมูลของต้นทางหรือปลายทางของสินค้าแต่ละประเภทแล้ว ได้ทำการวิเคราะห์ว่าก่อให้เกิดผลอย่างไรบ้างต่อจังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งศึกษาศักยภาพของโครงข่ายที่ใช้ในการขนส่งสินค้า และนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการวางแผน ซึ่งเป็นการวางแผนเพื่อพัฒนาการค้าและการขนส่งสินค้าผ่านชายแดน

อาจกล่าวโดยสรุปว่า ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และ สังคม และประชากร
- 2) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนของจังหวัดอุบลราชธานี เปรียบเทียบกับจังหวัดที่มีชายแดนติดกับสปป.ลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อสำรวจความเชื่อมโยงของการไหลเวียนสินค้า รวมทั้งสำรวจเส้นทางของการขนส่งสินค้า
- 4) สรุปผลการศึกษา และวิเคราะห์ปัญหา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนต่อไป